

- א. מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו, שכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. 1
- ב. דג מליח ועוף תפל ונתנם זה אצל זה או זה על גב זה, אף דגים מותרים בלא קליפה. 5
- ג. בשר שחוטא שמלחו עם בשר טריפה. 8
- ד. יש אומרים שבשר שנמלח אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו דהיינו י"ב שעות, לפי שחוזר ובולע מלחלוּחית דם שעליו ושעל המלח. 11
- ה. צריך להדיח הבשר קודם מליחה. 11
- ו. יפזר עליו מלח שלא ישאר בו מקום מבלי מלח, וימלח כדי שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח. 12
- ז. שיעור שהייה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל. 12
- ח. ינפץ מעליו המלח שעליו, ואחר כך יתן הבשר בכלי וידיחנו פעמים, וישטוף הכלי בין רחיצה לרחיצה. 12

א. מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו, שכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת.

טור יורה דעה הלכות מליחה סימן ע

מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו אף על פי שהתחתונה גומרת פליטתה קודם לעליונה לא אמרינן שחוזרת ובולעת מדם העליונה לפי שהיא שוהה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת ואפילו מתקבץ הרבה מציר ועומד בגומא שבין החתיכות שרי בד"א במולח בשר עם בשר ואפילו בשר שור עם בשר גדיים וטלאים ואפילו עם עופות שאי אפשר לגדיים וטלאים ואפילו לעופות לגמור כל פליטת צירן עד שיגמור בשר שור לפלוט את דמו אבל בשר עם דגים אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוח לפי שהדגים פולטין כל צירן קודם שיפלוט העוף את דמו עבר ומלחן יחד פירש רש"י שהעופות מותרים והדגים אסורים (אבל לא מלחן יחד אלא שמלח הדג אצל העוף מותר) ורשב"ם פי' שגם העופות אסורים לפי שהדגים חוזרין ופולטין הדם שבלעו ומבליעין אותו בעופות וכן הוא מסקנת א"א הרא"ש ז"ל והא דאסרינן לדגים לא כולן אלא כדי קליפה מהם לפיכך אם הוא שלם ולא נטלו קשקשיו שרי וכל זה כשמלח שניהם יחד אבל אם לא מלחן יחד אלא לאחר שמלח הדג נתנו עם העוף מותר :

בשר שחוטא שמלחו עם בשר טריפה אסור אף על פי שאינו בולע מדם הטריפה בולע מצירה :

דג טמא וטהור שנמלחו יחד אסור וכל שכן אם הטמא מליח והטהור תפל אבל אם טהור מליח והטמא תפל ונתן הטהור אחר שמלחו על הטמא שרי ואפילו קליפה לא בעי כתב הרשב"א אסור למלוח בשר עם בשר שכבר נמלח אם שהה הראשון במלחו כדי פליטת צירו לפי שחוזר ובולע מדם חתיכה זו כיון שאינו טרוד לפלוט אפילו צירו וגדולה מזו שמעתי מרבתי שאפי' בשר שנמלח לעצמו אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו לפי שחוזר ובולע מלחלוּחית דם שעליו ושעל המלח עבר ושהה צריך קליפה שאין דם נכנס בו אלא כדי קליפה ומקובל אני מרבתי שעד י"ב שעות פולט ציר וא"א הרא"ש ז"ל כתב שיכולין להשהותו כמו שירצה לפי שדם שעליו מעט הוא ובלוע במלח ואינו יכול לצאת ממנו שאין המלח מפליטו ממנו אדרבה דרך המלח להפליט הדם ומושכה אחריו ונשאר בתוכו ואינו חוזר לבשר כתב עוד הרשב"א אסור ליתן בשר שלא נמלח כלל עם בשר שנמלח קודם פליטתו לפי שהבשר זה שלא נמלח בולע ממה שחברו פולט שאין לו דבר שימנענו מבלוע ובס"ה כתב שחוזר להיות מותר עם מליחתו שכמו שפולט דם של עצמו כך פולט דם שבלע ואפי' לפי זה בשר שנמלח כבר ופלט כל דמו שמלחו עמו בשר אחר אסור דכיון שפלט כבר דמו אינו חוזר ופולט דם שבלע ויש מתירים גם בזה על ידי מליחה ולא נהירא :

בית יוסף יורה דעה סימן ע אות א ד"ה מולחין הרבה

א מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו אף על פי שהתחונה גומרת פליטתה קודם לעליונה. בפרק כל הבשר (ק"ג). רב ששת מלח גרמא גרמא תרי מאי טעמא לא דילמא פליט האי ובלע האי חד נמי דילמא פליט האי גיסא ובלע האי גיסא אלא לא שנא ופירש רש"י אלא לא שנא ומותר בכל ענין דכל זמן שטרודים לפלוט אינם בולעים וכשנח זה כבר נח זה וכתבו התוספות (שם ק"ב: ד"ה ודגים) גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה דלפירוש רש"י תימה כשמולחין הרבה חתיכות יחד זו אחר זו ומניחין שניה על הראשונה וכן שלישית וכן רביעית אפילו יש כמה חתיכות אף על פי שהראשונה גומרת פליטתה תחלה ופשיטה דאלא לא שנא משמע שאע"פ שהתחנות פלט תחלה אינו נאסר ולמה מותר כיון שפליטת התחנות קודמת ונראה דהיינו טעמא משום דדם מישרק שריק (שם ק"א:). במליחה כמו בצלייה וכי היכי דשרי בצלי בשר עילוי בישרא אפילו לכתחלה אף על פי שכלה תחלת פליטתה בצד התחנות של צד האש משום דמישרק שריק הוא הדין נמי במליחה דשרי כה"ג ומיהו היכא דאיכא גומות בצד עליון של תחנות דלא מצי שריק קשה למה יהא מותר דמעשים בכל יום דמוצאים גומות בחתיכות התחנות מליאות ציר ונוהגים בדבר היתר ויש מפרשים משום דפליטת ציר מושכת הרבה אחר פליטת הדם וכל זמן שמושך פליטת הציר פולטת מה שבולעות מן העליונות אחר פליטת דמן ומה שנמצא בגומות ציר הוא ולא דם והר"י מאורלייני"ש אומר דכיון שלא נגמר פליטת דם התחנות קודם התחלת בליעתה מן העליון אין דרך פליטתה נסתמת דהואיל ופתוח לפלוט לא יסתם עד גמר פליטת החתיכה שעליה וכן אם מלחו שלישית ונתנו על העליונות קודם גמר פליטתה התחונה פולטת עד שתגמור השלישית פליטתה וכן לעולם כל מה שיתנו עליה תבלע ותפלוט כיון שלא נחה רגע אחת ולפי אותן שני טעמים שפירשתי דכל זמן שהתחונה פולטת ציר בולעת ופולטת דם העליונות עם ציר שלה או כל זמן שפתוחה לפלוט בולעת ופולטת צריך להמתין לתחונה עד שתשהה העליונה שיעור צלייה שעד אותה שעה אין התחונה יוצאת מידי דמה ומיהו עדיין י"ל טעם אחר דכל זמן שהבשר טרוד לפלוט ציר אין בולע דם ופליטת הציר אינו כלה כל כך מהרה עכ"ל וכל זה כתב הרא"ש (סי' לז) וגם המרדכי (סי' תשכז) והגהות מיימון (פ"ו אות ס) כתבו רוב דברים אלו ודברי הרשב"א והר"ן בדינים אלו אכתוב בסימן זה (ד"ה אבל בשר) בס"ד:

במה דברים אמורים במולח בשר עם בשר ואפילו בשר שור עם בשר גדיים וטלאים וכו'. כ"כ הרשב"א בתורת הבית (קצר ב"ג ש"ג עב סוע"א):

אבל בשר עם דגים אפילו בשר עופות עם דגים אסור למלוח. בפכ"ה (שם) א"ר נחמן דגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורים ואפילו בכלי מנוקב דדגים משום דרפו קרמייהו קדמי ופלטי ועופות קמיטי בתר דנייחי דגים פלטי עופות והדר בלעי מינייהו. ופירש רש"י דגים ועופות. לאו דוקא עופות דכל שכן בשר אחר לפי שהוא קשה מבשר עופות: משום דדגים רפו קרמייהו. קרום שלהם רך: וקדמי ופלטי. ממהרים לפלוט ציר שלהם: עופות קמיטי. צומתין כלומר אין ממהרים לפלוט וכבר נחו הדגים מלפלוט ועדיין עופות פולטין הילכך בלעי דגים אבל בשר ובשר כמה שזה שוהה לפלוט זה שוהה ושניהם פולטים יחד וכל זמן שתחתון טרוד בפליטה אינו בולע. וכ"כ הרשב"א בתורת הבית וז"ל שהדגים פולטים מיעוט דם וציריהן וגומרים כל פליטתן עד שלא יגמור העוף את פליטת דמו וכתב עוד הרשב"א שיש מגדולי החכמים שאמרו שכל זמן שהבשר פתוח לפלוט דם או ציר מותר למלוח עליו בשר חדש שכל שהוא פתוח כשם שהוא בולע כך הוא פולט ולפי דרכם למדנו שאם מלח עופות לעצמן ומשעה שהתחילו לפלוט מלח עמהם דגים מותרים ודרך זו רחוקה היא בעיני שאי אפשר שלא יפלטו העופות כלל בתוך שיעור שיפלטו הדגים דמן וצירן: ואהא דאמרינן (שם) אסורים פירש רש"י הדגים לבדם אסורים וכתבו התוס' (ד"ה דגים ועופות) והרא"ש (סי' לו) שהקשה רשב"ם דא"כ הוה ליה למימר דגים שמלחן עם עופות אסורים דאז הוה משמע דאיסורא קאי אדגים לחודייהו ויש לומר דא"כ הוה משמע דאף אם העופות לא נמלחו אלא שהדגים נמלחו עמהם אסורים וזה אינו דבענין זה לא היו הדגים אסורים וכ"כ הר"ן ז"ל (מב. ד"ה והרב

ר"י) וכתב הרא"ש רשב"ם פירש שגם העופות אסורים לפי שהדגים הנאסרים נעשים נבלה וחוזרין ואוסרין את העופות בצירן האסור שנאסר מחמת דם העופות ולפירוש רבינו אפרים (בתוס' ק. ד"ה בשקדם) דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה אלא בבשר בחלב לא יתכן לומר כן וג"כ לפי מה שפירש (בתוס' צו: ד"ה אפילו) גבי גדי שצלאו בחלבו דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת אלא במקום שהאיסור עצמו הנבלע בו הולך ומתפשט עם טעם שלו הנפלט ומיהו לפי טעם זה יש ליישב קצת ולומר שגם מן הדם הנבלע בדגים יוצא קצת ע"י המליחה שעושה אותה כרותח ונבלע עם ציר הדגים בעופות דאע"פ שאחר שגמרו הדגים פליטתן אינם חוזרים ופולטין עוד דם העופות להיות מותרים ע"י כך זהו מחמת שאינן פולטין כל הדם אבל מקצתו פולטין ובולעין העופות ממנו אחר גמר פליטתן ונאסרין בכך ומיהו קשה לאסור העופות מטעם זה דלמה לא נאמר דם מישרק שריק במליחה אף על פי שבדגים אין אנו אומרים דשריק דם העופות מינייהו היינו משום דרכיכי ורפו קרמייהו ונראה לי היכא שהדם מרובה על הציר המעורב בו שייך למימר מישרק שריק אבל הכא שרוב הדם נשאר בדגים ומעט ממנו נבלע עם ציר הרבה נבלע עם הציר בעופות ולא שייך למימר מישרק שריק ונראה דלא נאסר מן הדגים אלא כדי קליפה דרותח דמליח אינו אוסר אלא כדי קליפה וגם נראה דמיירי בחתיכות של דגים או דגים שלמים שניטלו קשקשיהן אבל בעוד הקשקשים עליהם נראה לעינים דקמיטי יותר מעופות עכ"ל ואין בדבריו אלה הכרע לומר שהוא סובר כסברת רשב"ם שהרי לא הכריע בין שתי הסברות ואי איכא למידק דדבריו נוטים לאחת מהנה לסברת רש"י הוא דאיכא למימר דנוטים שהרי כתב ונראה דלא נאסר מן הדגים אלא כדי קליפה ואי כרשב"ם סבירא ליה הוה ליה למימר דלא נאסר מן הדגים והעופות ועוד דהא משמע בס"פ ג"ה דהרא"ש (סי' לח) כרבינו אפרים ס"ל וכן כתב רבינו בסימן צ"ב (קמו): שמשקנת הרא"ש כרבינו אפרים וכיון שהוא כתב דלדברי רבינו אפרים לא יתכן לומר פירוש רשב"ם ודאי פשיטא דלא סבר כוותיה ולכן תמיהני על רבינו שכתב שמשקנת הרא"ש כרשב"ם וברמזים (פכ"ה ס"י לו) כתב דגים ועופות שמלחן יחד נאסר מן הדגים כדי קליפה ועופות מותרים והרמב"ם פסק בפ"ו מהמ"א (הט"ז) כדברי רש"י דעופות מותרים וכן הסכימו הרשב"א והר"ן ז"ל (שם) וכ"כ התוס' (ק"ב: ד"ה דגים ועופות) וכ"כ הגהות מיימוניות (ד"ק פ"ו הט"ז) וכן הלכה: כתב הר"ן (מא: ד"ה דגים ועופות) על מימרא זו דדגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורין שמלחן כשיעור מליחתן לקדרה נראה מדבריו דבבציר מהכי לא מיתסרי ומשמע דלענין שיעור המלח הוא דקפיד אבל לא לשהות מלוחים יחד שהרי כתב (שם ריש ע"ב) גבי ההוא בר יונה (ק"ב). דנפל לכדא דכמכא על מה שכתב הרב אלברגילוני דכל ששהה במלחו שיעור שהייה לקדרה הוי רותח ומקמי הכי לא וא"ת והא אמרינן בסמוך דדגים ועופות שמלחן זה עם זה אסורים דבעידנא דפלט עופות בלעי דגים מינייהו אלמא אף על גב דלא שלימא פליטת עופות חושבין להו רותחים י"ל כיון דבשהייה דקדרה מיקרי רותח בעוד שמלחו עליו לגבי דגים דרפו קרמייהו מיקרי רותח מקמי הכי עכ"ל והמרדכי (סו"ס תשכ) גבי בשר טרפה שמלחו עם בשר כשרה כתב אם מלחן יחד וקדם וסילקן קודם גמר פליטתן כתב ראב"ן (סי' ערה) שמותר ואין נראה לראב"ן (סו"ס אלף ק"ט) דציר נבלה חזק הוא ומבליע אפילו קודם גמר פליטתו:

והא דאסרינן לדגים לא כולם אלא כדי קליפה מהם לפיכך אם הוא שלם ולא ניטלו קשקשיו שרי. כבר כתבתי בסמוך דברי הרא"ש בזה וכן כתב ג"כ בפג"ה (סי' כד) גבי ירך שנתבשל בה גיד הנשה שאין צריך להחמיר ברותח דמליחה ודי בקליפה ובסמוך (קטו: דבור ראשון) אכתוב שכתב הר"ן בשם הרא"ה שצריך נטילת מקום ושהרמב"ן אוסר את כולו ושכן נראה מדברי הרמב"ם אבל הר"ן מסכים לומר דבקליפה סגי וכתב רבינו [ירוחם] (נט"ו אות כה קלד ע"ג) שכן דעת כל המפרשים ואפשר משום דרוב הוי ככל כתב כן והרשב"א אף על פי שסתם דבריו גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה ביאר דבריו (תוה"א ב"ד ש"א ג.) בבשר שחוטה שנמלח עם בשר נבלה שאין המליח אוסר אלא כדי קליפה ואף על פי ששם כתב שאם האיסור שמן מפעפע ואוסר את כל ההיתר הכא לא שייך למימר הכי דהכא שומן היתרא הוא ומשמע דלא אמרינן שבכל מקום שהוא מפעפע מוליך הדם עמו כמ"ש בשמו סימן ס"ט (ק"ב: ד"ה וכתב הר"פ) גבי חתיכה

שמקצתה בציר והר"ן (מא : ד"ה דגים ועופות) כתב מדאמרין אסורים סתמא משמע דאסורין לגמרי ולית להו תקנתא במליחה וכ"ת אמאי לא איכא למימר לפי שאין המלח מפליט כל דם שבחתיכה דאין מליחה באה אלא להוציא הדם שעל פני הבשר והסמוך לו דלדמ הבלוע בחתיכה לא חיישינן דהוי ליה דם האיברים שלא פירש דשרי וזהו דעת הרמב"ם (מאכ"א פ"ו ה"י) ולפיכך הוא מצריך שלא לתת הבשר בקדרה עד שיהו המים רותחים שאח"כ אין מפליטין אדרבה חולטין הבשר ומונעין הדם שלא יצא הילכך דגים שבולעין דם דאתא מעלמא כיון שאין המלח מוציא אתו אסור ואין סברא זו נכונה וכ"ת דגים שמלחן עם עופות יחזרו אחר מליחה להיתרן הראשון איכא למימר שאין המלח מפליט אלא דם המובלע באיברים אבל דם הבא ממקום אחר אין המלח מפליט :

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף א

מולחין הרבה חתיכות זו על גב זו. אף על פי שהתחתונה גומרת פליטתה קודם לעליונה, לא אמרינן שחוזרת ובולעת מדם העליונה, לפי שהוא שוה הרבה לפלוט ציר וכל זמן שפולטת צירה אינה בולעת. ואפילו מתקבץ הרבה ציר ועומד בגומא שבין החתיכות, מותר. במה דברים אמורים, במולח בשר עם בשר, ואפילו בשר שור עם בשר גדיים וטלאים ואפילו עם עופות, שאי אפשר להם לגמור כל פליטת צירן עד שיגמור בשר שור לפלוט את דמו. *הגה*: ומכל מקום נוהגין להחמיר לכתחלה שכל חתיכה שיש לה בית קיבול, כגון דופן שלימה, מהפכין אותה שיזוב הדם, אבל בדיעבד אין לחוש (א"ו הארוך). חתיכה שמלח אותה ב' פעמים, מותרת, ולא חיישינן שמלח השני מבליע הדם הנשאר ממליחה הראשונה (פסקי מהרא"י סימן ס"ו). אבל בשר עם דגים, אפילו בשר עופות עם דגים, אסור למלוח לפי שהדגים פולטים כל צירן קודם שיפלוט העוף את דמו. ואם עבר ומלחן יחד, העופות מותרין אבל הדגים צריך ליטול מהם כדי קליפה. ואם לא ניטלו קשקשיהם כשנמלחו, מותרים. *הגה*: ויש אוסרין כל הדגים (ארוך כלל י"ג) אם אינן ס' נגד העופות, דאנו משערין במליחה בס', והכי נהוג. ודוקא דלית בהו קשקשים, דרפו קרמייהו ופלטי מיד אבל אי אית בהו קשקשים, מותרים, דאינן פולטים מיד ולא בלעי מן העופות (הרא"ש שם), דאידי דטרידי לפלוט לא בלעי, מידי דהוי אשני חתיכות שנמלחו יחד.

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף א

א (פמ"ג) שאי אפשר להם לגמור כל פליטת צירן. עיין ס"ק כ"ד :

ב (פמ"ג) חתיכה שמלח אותה ב"פ. בלא הדחה בנתיים ודוקא מלח אבל לכתחלה אסור לעשות כן אלא צריך להדיחו יפה יפה קודם מליחה שנית וכן משמע בת"ח כלל ט"ו דין כ' ע"ש :

ג (פמ"ג) ולא חיישינן שמלח השני מבליע הדם כו'. והא דאסרינן בר"ס ס"ט בשר שנמלח בלא הדחה קמייתא מטעם שהמלח מבליע הדם שעליו שאני התם דאיכא דם בעין אי נמי שאני הכא כיון שנמלח תחלה ולא הודח אח"כ א"כ עדיין הוא עומד לפלוט ציר ומתוך כך אמרינן דאין המלח השני מבליע הדם :

ד (פמ"ג) ואם עבר ומלחן יחד כו'. בין שמלחן יחד זה אצל זה בין שמלח מעופות על הדגים בין שמלח הדגים על העופו לעולם שייך לומר **דהדגי' אסורים כדי קליפה והעופות מותרים** דאע"ג דדם אינו מפעפע למעלה וכמ"ש הרב בס"ב מ"מ קליפה בעי כמו שיתבאר שם וכמ"ש המחבר עצמו בסי' ס"ט ס"ח דמה שחוץ לציר חותך כדי קליפה **והעופות מותרים לעולם דאידי דטרידי לפלוט לא בלעי** וכן דעת הרבה פוסקים מאד דלא כתב"ח שפסק כיחידאי לאסו' מן העופו' עד ס' ע"ש שדבריו ממילא נפרכים גם מ"ש דנקטינן להחמיר באיסורא דאורי' ליתא דהא קיי"ל דם שמלחו אינו אלא מדרבנן כמבואר בכמה דוכתי :

ה (פמ"ג) ואם לא ניטלו קשקשיהו כשנמלחו מותרים. לפי שהקשקשין הם במקום קליפה וכן מוכח בטור ע"ש וגם הר"ב נראה פשוט דמודה שהקשקשין הם במקום קליפה כו' אלא דהוצרך לטעם דרפו קרמייהו למאי דאסרינן הדגים בס' :

וני"מ דאם נמלחו הדגים עם שאר איסור שאינו של דם אף על גב דלא אמרי' ביה איידי דפליט כו' מותרים הדגים דאע"ג דאנן קי"ל כל מליחה בסי' מ"מ הא כתב הר"ב סי' ק"ה ס"ט דבאיסור שאין בו שמנונית כלל כגון חמץ בפסח וכה"ג לכ"ע מליחה אינה אוסרת רק כדי קליפה ועמ"ש שם ואם כן בכה"ג הכא הדגים מותרים בלא קליפה שהקשקשים הם במקום קליפה :

ב. דג מליח ועוף תפל ונתנם זה אצל זה או זה על גב זה, אף דגים מותרים בלא קליפה.

בית יוסף יורה דעה סימן ע אות ב (א) ד"ה וכל זה

ב (א) וכל זה כשמלח שניהם יחד אבל אם לא מלחן יחד אלא לאחר שמלח הדג נתנו עם העוף מותר. כבר כתבתי כן בסמוך בשם התוס' והרא"ש והר"ן ז"ל ולמדוהו מדין טהור מליח וטמא תפל דשרי כמו שיתבאר בסמוך דאלמא אין מליח בולע מתפל הסמוך לו לפי שאין התפל פולט כלום והכי נמי כיון שהעופות תפלים אף על פי שהדגים מלוחים אין הדגים בולעים מדם העופות כלום דכיון דעופות תפלים הם לא פלטי מידי :

ומ"ש רבינו לאחר שמלח הדג נתנו עם העוף. יתבאר בסמוך (קטו : ד"ה כתוב בשבלי) גבי דג טמא שמלחו עם דג טהור ודוקא נקט דג מליח ועוף תפל דבכהאי גוונא הוא דשרי דאילו עוף מליח ודג תפל דגים אסורים במכ"ש דשניהם מלוחים כמו שיתבאר בסמוך : כתב הרשב"א בתשובה (ח"א סי' קכט) שאלת מהו למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר מי נימא בתר דנייחי דגים פולט כלי ובלעי דגים. תשובה ומאן לימא לן שהמלח מפליט כלי שאם אתה אומר כן נמצאת אוסר להניח מלח בכלי אסור וכמדומה שכן הסכימו התוס' (קיג. ד"ה טהור) ומ"מ בין כך ובין כך מסתברא דמותר שלא אמרו אלא בבשר ודגים אבל הכלי אינו פולט דם ממש אלא טעם לבד וכדאמרינן בני"ט בני"ט ואין אומרים בכי הא שפולט הכלי דם ובולעים הדגים אף על פי שאפשר שאם מלחו הדגים בכלי איסור ממש מבליעת שאר האיסורים שיהו הדגים אסורים לפי שפליטת שאר האיסורים מסתרכת יותר עכ"ל : כתוב בשבלי הלקט (ח"ב סי' לז ד"ה מעשה) מעשה שנמלחו דגים בקערה שאכלו בה השפחות נבלה ואסר ה"ר קלונימוס ואח"כ הגידו לו שקודם שמלחו בה הדגים היו משמשים בה תדיר מים חמין והורה מותר שהמים שמחמין בה פולט האיסור והדגים מותרים בלא קליפה :

בית יוסף יורה דעה סימן ע אות ב (ב), ה - ו ד"ה כתב הרשב"א

ב (ב), ה - ו כתב הרשב"א אסור למלוח בשר עם בשר שכבר נמלח וכו'. כ"כ בתורת הבית (קצר ב"ג ש"ג עב :) גבי דגים ועופות שמלחן זה עם זה וז"ל הר"ן בפרק כל הבשר (מב. דיבור ראשון) אהיהא דדגים ועופות שמלחן זה עם זה וכ"ת דגים שמלחן עם עופות יחזרו אחר מליחה להיתרן הראשון איכא למימר שאין המלח מפליט אלא דם המובלע באיברים מעצמן אבל דם הבא ממקום אחר אין המלח מפליטו ולפי זה יש לזוהר שלא להניח בשר תפל אצל בשר מלוח בעוד מלחו עליו אף על פי שדעתו למלוח התפל לאחר מיכן לפי שהתפל כיון שאינו טרוד לפלוט בולע הדם שפולט המלוח וה"ל דם הנבלע הבא ממקום אחר שאינו נפלט ע"י המלח לגמרי אבל ה"ר יונה התיר ואמר דלא דמי לדגים דהתם הוא שאין בהם דם מגופן אלא אותו שבלעו ולפיכך אין כח במלח להפליטו אבל חתיכה זו שדמה בתוכה כשם שהמלח מפליט דם של גופה כך הוא מפליט דם הנבלע בה ממקום אחר ומ"מ אפילו לסברא זו כל שנמלח ויצא מידי דמו והודח אין מניחין אותו אצל בשר אחר בעוד שמלחו עליו ופולט דם לפי שזה בולע דם פליטת האחר ושוב אין לו תקנה במליחה וכן יש לזוהר שלא להניח בשר שנמלח ופלט כל דם וציר שבו בין שמלחו עליו בין שאין מלחו עליו אצל בשר מליח שלא יצא מידי כל דמו דכיון שכבר פלט כל דם וציר שבו בין שמלחו עליו ובולע וכן יש לזוהר שלא למלוח בשר בתחלה עם בשר שנמלח כבר אף על פי שאותו בשר פולט ציר עדיין כל שיש לחוש שתגמור פליטת ציר הראשון קודם פליטת דם האחרון דכי נח מלפלוט ציר בלע מדמא דאידיך כדגים ועופות אלא שבתוס' (ק"ב : ד"ה ודגים) התירו ואמרו דלא דמי

לדגים דהיינו טעמא דאסירי לפי שאין העופות פולטים כלום מדם וציר עד שפלטו הדגים דמן וצירן לגמרי אבל כאן שהבשר הזה בתחלה היה פולט ציר ומתוך כך חלקיו רפים [אף] כשגמרה פליטת הציר לאלתר נכנס בה בליעת הדם ולא נדבקו חלקיו עדיין ומשום הכי כבולעו כך פולטו ע"י המלח ושרי וזו סברא בלא ראייה ולפיכך נראה דכל שנגמרה פליטת ציר דהיאך מקמי פליטת דם דאיך אסור אלא שרבינו תם (תוס' שם) מיקל בכל זה ואומר שאין הדם נבלע בחתיכה אחרת במליחה כל שנמלחו בכלי מנוקב דדם מישרק שריק ודרך הנקבים יוצא כולו ואינו נבלע כלל בחתיכה ודוקא בדגים הוא דאסרינן משום דרפו קרמייהו אבל בשר אחר לא ולא נהירא דהא רב ששת מלח גרמא גרמא משום דילמא פליט האי ובלע האי אף על גב דלא שמעינן ליה דפליג בדמא מישרק שריק ואף על גב דאסיקנא דלא שנא ובין חדא ובין תרתי שרו היינו משום דאידי דטריד למיפלט לא בלע אבל היכא דלא פלט ודאי בלע וה"ר יונה היה אומר דאפילו בשר שנמלח ועומד עם מלחו לאחר פליטת דם וציר אסור לפי שיש על פניו טיחת דם שנפלט וכן המלח מלוכלך בדם הפליטה וחוזר הוא ובולע מחמת חוס המלח ולפיכך צריך לזהר להדיח הבשר קודם גמר פליטת ציר וכתב הרשב"א ז"ל (תוה"ק שם, ארוך עד.) שהוא מקובל ממנו דפליטת ציר בשר כשתים עשרה שעות ומכל מקום אין ספק שאפילו עמד במלחו יותר משיעור זה בקליפה סגי דדם מישרק שריק ואינו מפעפע עכ"ל והרב המגיד כתב בפ"ו מהמ"א (הט"ז) דברי הרשב"א כמו שכתבם רבינו וכתב על הדין הראשון שהוא אמת:

ואדוני אבי הרא"ש ז"ל כתב שיכול להשהותו כמו שירצה וכו'. כבר נתבאר בסימן שקודם זה (ק"ג. ד"ה מעשה) גבי מעשה שנמלח בשר ושהה כדי מליחה ונתנוהו אח"כ בכלי בלא הדחה ונתמלא מציר והתירו רש"י שכן דעת התוס' והרא"ש והמרדכי והגהות מיימוניות בשם סמ"ג אלא שקצתם כתבו שאין להקל בדבר ושיש חולקים על סברת רש"י: כתוב בארחות חיים (הל' אסורי מאכלות אות צג ד"ה מותר) מותר למלוח כמה חתיכות יחד ואפילו זו על גב זו ואפילו נמלחו זו אחר זו ושהה הרבה בין מליחה ראשונה לשניה מותר דאע"ג דגמרה קמייטת פליטת דם טרידא לפלוט ציר ואפילו שהתה זמן מרובה שאין דבר זב ממנה מותר דאמרינן דמא מישרק שריק [בדק הבית] כתב רבינו ירוחם (נט"ו כה קלד ע"ד) רבינו תם היה מתיר בשר שנמלח והדיחו ממלחו ואח"כ מלחו עליו בשר אחר שלא נמלח ולא הודו לו עכ"ל. וכתב עוד על דברי הרשב"א ולפ"ז מותר למלוח בשר שלא נמלח עם בשר שנמלח ובלבד שלא יהיה בין זה לזה י"ב שעות והוא שעדיין הראשון במלחו שאם הדיחו כבר נאסר מחמת בשר שמלחו עמו ואין לו תקנה עכ"ל: [עד כאן] וכ"כ רבינו תם דאפילו שהתה שבעה ימים או יותר מותר למלוח עליה חתיכה אחרת ובעל התרומה (סי' סח) כתב יש אוסרים למלוח על גבי בשר שכבר נמלח קודם לכן ויש מתירים אם לא שהתה הראשונה עד שגמרה פליטתה מדם וציר עכ"ל. והאגור (סי' אלף רב) כתב סברת רבינו תם דשרי וסברת האוסר וכתב אח"כ והעולם נזהרים לכתחלה ומתירין בדיעבד ודעת הרשב"א בזה יתבאר בסמוך בדברי רבינו. ובפרק ג"ה (צו:) גמרא ירך שנתבשל בה גיד הנשה כתב הרא"ש (סי' כד) דחתיכה שקצתה תוך הציר אפילו יש בה שומן אינו אוסר לקצתה שחוץ לציר דאם לא תימא הכי אין לך בשר מותר לעולם דהא כל בשר שנמלח כששוהה במלח יותר מכדי שיעור מליחה זמן מרובה יש בו טעם מלח יותר ואפילו הכי לא אמרינן דמלח שעל הבשר הנאסר מחמת הדם יחזור ויאסור הבשר וצ"ל משום שאע"פ שטעם המלח נבלע בבשר הדם שבמלח אינו נבלע בו כלל מאחר שהדם אינו נכנס בבשר דדמא מישרק שריק:

כתב עוד הרשב"א אסור ליתן בשר שלא נמלח כלל עם בשר שנמלח קודם גמר פליטת דמו לפי שבשר זה שלא נמלח בולע וכו'. בתורת הבית (קצר עב סוע"ב) כתב כן וכתב עוד שם ויש מגדולי המורים שהורו שחוזר הוא להכשרו עם מליחתו שכשם שפולט דם של עצמו כך פולט דם שבלע מחוצה לו וזה נכון וגדולה מזו אמרו מקצת רבותינו שאפילו מלחו בשר על בשר שנמלח והודח ובלע דם חתיכה זו שמלחו עליו חוזר הוא ומולחו וכשר דכבולעו כך פולטו וכמו שפולט ע"י מלח דם של עצמו כך פולט דם שבלע ממקום אחר ואין דבר זה נכון בעיני וראיתי סתירת דבר זה ממה שאסרו דגים שמלחן עם עופות ואילו היה להם היתר במליחה לא אמרו אסורים ולא היו שותקים מללמד עליהם את ההיתר ע"כ וכל דברים

אלו כתבתי בסמוך בשם הר"ן והרב המגיד בפ"ו מהמ"א (הט"ז) כתב דברים אלו וכתב עליהם כך העלה הרשב"א דינים אלו ואין להם ראיה ברורה: ולענין הלכה לכתחלה יש לזוהר בכל הדברים האלו ולחוש לדברי האוסרים אבל בדיעבד יש לסמוך על דברי המתירים: הא דמליח כרותח אמרינן בפרק כל הבשר (ק"ב). אעובדא דבר גוזלא דנפל לכדא דכמכא דהני מילי באינו נאכל מחמת מלחו אבל נאכל מחמת מלחו לא ומה נקרא אינו נאכל מחמת מלחו כתבו רבינו בסימן צ"א ושם (קמד. ד"ה והא דמליח) יתבאר בס"ד: הא דציר דגים טמאים אסור משמע בפרק ג"ה (צט): דאינו אלא מדרבנן אבל ציר שרצים ונבלה משמע בכמה דוכתי (בכורות ו: חולין ק"ב: קכ). דהוי דאורייתא ולפיכך כתב המרדכי בפרק כל הבשר (סיי תשיז) דבשר שחוטה ספק אם נמלחה עם נבלה ספק דאורייתא לחומרא. אבל דגים ספק אם נמלחו עם טמאים ספיקא דרבנן לקולא וכתב הרא"ש בס"פ אין מעמידין (סיי מב) דעל זה אנו סומכין כשמביאין בקרון אחד או בחבית אחת דגים מלוחים וטהורים וטמאים ביחד שמתירים אותם דספיקא דרבנן הוא שמא לא נמלחו בתחלה ביחד ואחר שפלטו כל צירן עירבן יחד וכתבו רבינו בסימן פ"ג (קל): אסור למלוח כבד עם בשר וכתבו רבינו בסימן ע"ג (קכ סוע"ב): אם מותר למלוח מעים עם בשר כתבו רבינו בסימן ע"ו (ע"ה) [קכא]: כתב המרדכי (סיי תשכג) שיש מי שאומר דקולית שיש בו מוח אסור למלוח עם בשר ולטעמיה אזיל שהוא סובר דאין מולחין מעים עם בשר משום דאין מחזיקין בהם דם וקסבר דבמוח שבקולית נמי אין בו דם אבל לדידן דנקטינן דמולחין מעים עם בשר כמ"ש בסימן ע"ו (ע"ה) הוא הדין דמולחין קולית שיש בו מוח עם בשר ובפירוש כתב הרשב"א בתורת הבית (קצר ב"ג ש"ג עז סוע"א) גבי מליחת הראש שמוח שבעצמות נכשר ע"י מליחה ואין העצם מעכב:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף ב

במה דברים אמורים, כשמלח שניהם יחד, או שהעוף מליח ודג תפל, אבל אם דג מליח ועוף תפל ונתנם זה אצל זה או זה על גב זה, אף דגים מותרים בלא קליפה. הגה: וכן אם הדגים מונחים על העופות, מותרים אפילו נמלחו יחד דדם אינו מפעפע מלמטה למעלה, ולא גרע מחתיכה המונחת בציר דמה שלמעלה מן הציר שרי (ארוך כלל י"ג). וכן אם לא הניח הדגים אצל העופות אלא לאחר ששהו העופות במלחן שיעור מליחה, אף הדגים מותרים, אף על פי ששניהם מלוחים (ד"ע וכן משמע בארוך). ואם נמלחו דגים בכלי שמלחו בו בשר, הדגים מותרים דאין הדגים בולעים הדם שבכלי, דאין מליחה לכלים (ב"י בשם רשב"א סימן קכ"ט). והא דאמרינן דאם הדג תפל והעופות מלוחים אסורים, היינו דוקא שהדג פלט כבר דמו והודח, אבל אם עדיין לא פלט דמו ולא נמלח מעולם, מותר, דאגב דיפלוט דם דידיה יפלוט גם כן הדם שבולע מן העופות (סברת עצמו וכן משמע בארוך כלל י"ג בשם הסמ"ק), כמו חתיכה שנפלה לציר קודם מליחה דמותר מהאי טעמא, כמו שיתבאר לקמן סימן זה. ועיין לקמן סימן צ"א באיזה מליחה אמרינן דהוי כרותח.

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף ב

ו (פמ"ג) ודג תפל כו'. מדסתים דבריו משמע שהוא תפל שלא נמלח עדיין ואפי' הכי אסור ולא מהני ליה מליחה אח"כ וכן משמע בב"י וכמו שהבין הר"ב בת"ח כלל כ' דין י"ד דעתו וקצת משמע כן דעת הטור דבדגים לא מהני מליחה לומר דאידי דיפלוט דם דידיהו יפלוט דם דאחריני כדאמרינן גבי בשר לקמן סי' זה דשאני דגים כיון דרפו קרמייהו בלעי טובא והדם הבא להם מעלמא נסרך בהם ביותר וגם צ"ל שכן דעת רבותיו של הרשב"א בת"ה הארוך דף ע"א ע"א וכ"כ בדרישה סעיף ד' שכ"פ מהרש"ל וכ"כ האו"ה כלל ה' דין ב' להדיא. והוכחתי בספרי בכמה הוכחות שט"ס הוא באו"ה כלל י"ג ד"ג בשם הסמ"ק וצריך להגיה שם קצת דלא כמ"ש הר"ב בת"ח שם בשם או"ה בשם הסמ"ק דבדגים נמי אמרינן אידי דיפלוט כו' וכמ"ש לקמן בהג"ה והשיג שם על הב"י. מיהו נ"ל שדעת הרשב"א והר"ן כהר"ב ובהגהות שנדפסו בגליון או"ה בכלל י"ג נסתפק בדין זה:

ז (פמ"ג) או זה ע"ג זה כו'. משמע להדיא שנוגעים זה בזה ואף על גב דלקמן סעיף ג' גבי בשר טריפה תפל ובשר שחוטה מלוח הביא המחבר דיש אוסרים כדי קליפה כשנוגעים זה בזה י"ל נהי דנחשב הטרפה תפלה מחמת הכשירה מלוח

רותח כל כך שמפליטה ציר וציר טרפה אסור מכל מקום לא מחשב רותח כל כך שיפלוט דם דהכא אין האיסור אלא משום דם ועוד דאף אם מפליט דם מכל מקום לא מחשב רותח כ"כ שיפלוט כל כך דם הרבה אפי' אחר פליטת דם וציר של הדגים :

ח (פמ"ג) וכן אם הדגים מונחים על העופות כו'. כתב מהרש"ל פרק כ"ה סי' ע"ג דוקא כשידוע בבירור שלא נשרקו הדגים מלמעלה אבל אם אינו ידוע בבירור אסור דסתם מליחה דרך להתהפך עליון לתחתון ע"כ :

ט (פמ"ג) מונחים על העופות כו'. וכתוב בהגהות שבסוף ספר האו"ה שער י"ג סי' א' דה"ה אפי' זו בצד זו אם חתיכות הדגים גדולים וגבוהים יותר ועולים נגד למעלה מן הבשר מה שלמעלה מן החתיכה שאינו נוגע בה מותר אפי' באותה חתיכה עצמה דלא גרע מנפל חציה לציר ע"כ :

י (פמ"ג) מותרים כו' דדם אינו מפעפע כו'. מיהו קליפה בעי וכדלקמן ס"ס זה גבי חתיכה שמקצתה בציר והר"ב כתב זה לדין דאסרינן הדגים עד ששים דם הדגים מונחים על העופות מותר בלא ששי' בקליפה אבל לסברת המחבר לא שייך דין זה וכמו שכתבתי בס"ק ד' ע"ש :

יא (פמ"ג) אלא לאחר ששהו העופות שיעור מליחה כו'. ואף על גב דלקמן בסי' צ"א גבי בשר וגבינה מלוחים אמרינן דאף לאחר שיעור מליחתו חשוב רותח שאני הכא דאין האיסור אלא משום דם ולאחר שיעור מליחתו פלט כל דמו ואף על גב דלעיל סי' ס"ט ס"כ נהגינן לאסור במעשה דרש"י שאני התם שהמוהל בעין והבשר מונח בתוכו אבל משום לחלוחית בעלמא שעל הבשר לא נהגינן איסור וסגי לדגים בהדחה וכן מתבאר בת"ח שם דין י"א בשם או"ה :

יב (פמ"ג) העופות במלחן כו'. ואפילו שהו הדגים ג"כ מתחלה שיעור מליחה מותרים כן מוכח להדיא בת"ח שם ע"ש וכן מתבאר מתוך הטעמים שכתבתי בס"ק הקודם :

יג (פמ"ג) ואם נמלחו דגים כו'. משמע דיעבד אבל לכתחלה לא משום דמ"מ הדחה מיהא בעי וחיישינן דלמא משתלי להדיח וכדלקמן ר"ס צ"א ואף על גב דלעיל סי' ס"ט סעיף ט"ז כתב הר"ב דמותר למלוח אפי' לכתחלה בשר שכבר נמלח והודח בכלי שאינו מנוקב שמלחו בו בשר כבר כתבתי שם דה"ט דאורחיה דבשר להדיחו קודם הבישול משא"כ כאן גבי דגים אבל מדברי הבי"י (בסוף ד"ה כתוב בשבולי הלקט כו') משמע דס"ל דגם דגים דרכן להדיח קודם הבישול וכ"כ הרשב"א בת"ה בית ד' סוף שער א' ונראה לחלק בין דגים שמולחין לקדרה לבשל מיד שאין דרכן להדיח ובין דגים שמולחין לקיום שדרכן להדיח אח"כ קודם הבישול ובהכי מייירי הרשב"א בתשובה סי' קכ"ט ומביאו ב"י דכתב דמותר לכתחלה למלוח דגים בכלי שמלחו בו בשר כשר כן נראה ליישב דעת הר"ב אבל לפי מ"ש לקמן ר"ס צ"א ס"ק ב' בלאו הכי לק"מ ע"ש :

יד (פמ"ג) והא דאמרינן כו'. הר"ב מבאר כן לדעת עצמו אבל דעת המחבר אינו כן וכמ"ש בס"ק ו' וע"ש ולא כתב הר"ב כן בלשון וי"א כיון שאין בדברי המחבר הכרח וכן דרכו בכמה מקומות :

טו (פמ"ג) פלט כבר דמו והודח. אין לפרש דנקט והודח משום דאז נסתמין נקבי הפליטה וכדלקמן ס"ק כ"ו אבל כשלא הודח אף שפלט דמו מ"מ עדיין פולט ציר ואידי דפליט ציר לא בלע דהא עכ"פ הדג פולט כל צירו קודם שיפלוט העוף דמו א"כ אפי' בלא הודח נמי יהא אסור וכמו שנתבאר אלא והודח הוא לאו דוקא אלא שכתב כן דלישנא דתפל משמע שאינו עומד במלחו :

טז (פמ"ג) וע"ל סי' צ"א כו'. כלומר דשם סעיף ה' בהג"ה נתבאר דציר מבשר שנמלח אפי' לא נמלח רק לצלי חשוב רותח וה"ה הכא ודוק ועיין בת"ח שם סוף דין י"א, כתב או"ה כלל י"ג (דין ב') דגים שנמלחו עם עופות אין לאסרם משום סכנה דאין סכנה במליחה עכ"ל ת"ח שם דט"ו ונ"מ נמי כגון היכא דליכא משום איסור דם כגון ששהו שיעור מליחה והודחו וחזרו ונמלחו יחד וכה"ג וע"ל ר"ס קי"ו :

ג. בשר שחווה שמלחו עם בשר טריפה

בית יוסף יורה דעה סימן ע אות ג - ד ד"ה בשר שחווה

ג - ד בשר שחווה שמלחו עם בשר טרפה אסור אף על פי שאינו בולע מדם הטרפה בולע מצירה. בפרק כ"ה (ק"ב): רב מרי בר רחל אימלח ליה בשר שחווה בהדי בשר טרפה אתא לקמיה דרבא א"ל הטמאים (ויקרא יא לא) לאסור צירן

ורוטבן וקיפה שלהם. ופירש רש"י אימלח ליה בשר שחוטה בהדי בשר נבלה. ובכלי מנוקב וקא מיבעיא ליה מי אמרינן כי היכי דגבי דם לא חיישינן לדילמא פליט עליון ובלע תחתון דאמרינן כל זמן שטרודין [בפליטה] אינם בולעים ושניהם נחים יחד מפליטתן הכי נמי לא שנא או לא: לאסור צירן. וכיון דצירן אסור מיתסר הבשר השחוט מחמת ציר הטרפה שהוא נוח ליבלע מן הדם. ובגמרא (ק"ג.) מתיב אהא דרבא מדתניא דג טהור שמלחו עם דג טמא מותר מאי לאו שהיו שניהם מלוחין לא כגון שהיה טהור מליח וטמא תפל והא מדקתני סיפא אבל אם היה טהור מליח וטמא תפל מכלל דרישא בששניהן מלוחין עסקין פרושי קא מפרש טהור שמלחו עם דג טמא מותר כיצד שהיה טהור מליח וטמא תפל ופירש רש"י תפל. מבלי מלח דהשתא לא פליט טמא מידי אבל שניהם מלוחים דטמא נמי פליט אסור וכ"ש טמא מליח וטהור תפל: וכתב הרשב"א בתורת הבית הארוך (ב"ד ש"א ב:): מוקי בגמרא רישא דוקא כשהיה טהור מליח וטמא תפל דכל שהוא מליח פולט ומבליע [את] חבירו ואינו מחממו כל כך שיהא פולט אלא מעט ואידי דמטריד לפלוט אינו בולע אותה פליטה מועטת שחבירו פולט וי"ל נמי שחבירו אינו חם כל כך שיהא פולט כלל וסיפא דסיפא בשהיה טמא מליח וטהור תפל ולפיכך אסור שהטמא שהוא מליח פולט ומבליע את הטהור התפל והוא הדין כשהיו שניהם מלוחים ולא אמרינן אידי דטריד טהור למיפלט לא בלע דלא אמרו אלא גבי דם דשריק אבל גבי ציר ורוטב אסורים לא דמיסרך סרוכי אא"כ במקום פליטה מרובה כפליטת דם הכבד שאמרו (תרומות פ"י מ"א) הכבד אוסרת ואינה נאסרת עכ"ל. וכתבו התוספות (ד"ה טהור) והרא"ש (סי' מא) טהור מליח וטמא תפל מותר גבי מליח כרותח לא שייך לא עילאה גבר ולא תתאה ואפילו קליפה לא בעי והא דאמרינן (פסחים עו.) גבי תתאה גבר או עילאה אדמיקר ליה בלע היינו בחום של צלי וכך הם דברי רבינו בסימן ק"ה (קסז.) ואף על פי שסתם כאן לאסור בשר שחוטה שנמלח עם טרפה סמך על מ"ש בסימן ק"ה (קסו.) דאינו אוסר אלא כדי קליפה ומ"מ לא דקדק יפה בלשונו שכתב גבי טהור מליח וטמא תפל ואפילו קליפה לא בעי דמשמע דברי שא לא סגי בקליפה דאל"כ הוה סגי ליה למימר שרי וממילא משמע דאפילו קליפה לא בעי דכיון דברי שא דאסור אינו אלא כדי קליפה סיפא דשרי היינו אפילו בלא קליפה אלא ודאי לשון שאינו מדוקדק הוא. ובסימן הנזכר (שם ע"ב) כתב רבינו שהרשב"א (תוה"ק ב"ד ש"א ב:): חולק בזה ומחלק בין אם האיסור למעלה או למטה ושם (קסז:): נתבאר שיש לחלק בין שמן לכחוש. וגבי דג טמא שמלחו עם דג טהור כתב הר"ן (מב. ד"ה דג טהור) משמע דבקליפה סגי דבכל איסור שע"י מליחה סגי ליה בקליפה וכן דעת הרא"ה ז"ל (בדה"ב ב"ג ש"ג עה. ד"ה ומיהו) אבל הרמב"ן (מהדו' רייכמן חולין קיב: ד"ה ורבינו שלמה) מחמיר ואומר דהכא כוליה חיים מרוב טיפות מלוחות שהן חמות בעצמן ויותר נראין לי דברי הרא"ה ז"ל ומיהו הוא ז"ל מצריך נטילת מקום ואמר דבפסח שני (פסחים עה:): מוכח בהדיא דברותח דצלי בעי נטילת מקום ואיני מודה לו בזה דהתם שאני דנטף מרוטבו וחזר אליו אבל בצלי לא בעי אלא קליפה בלחוד ומיהו הכא איפשר דכיון דציר זה יצא מן הטמא ועמד בעינו ונבלע אח"כ בטהור הוי ליה כנטף מרוטבו וחזר אליו ובעי נטילת מקום עכ"ל. אבל הרמב"ם כתב בפט"ו מהלכות מאכלות אסורות (הל"ד) בשר נבלה מליח שנבלל עמו בשר שחוטה הרי זה נאסר מפני שתמצית הנבלה נבלעת בגוף בשר השחוטה ואי אפשר לעמוד כאן לא על הטעם ולא על השיעור וכן בשר דג טמא מליח שנבלל עמו דג תפל טהור נאסר מפני צירו אבל אם היה המליח טהור והתפל דג טמא לא נאסר המליח שהתפל בולע מן המליח עכ"ל נראה מדבריו שהוא סובר שהכל נאסר כדברי הרמב"ן ואינו נותר לא בקליפה ולא בנטילת מקום ואינו מתבטל בששים ואף על פי שכתב בפ"ז (ה"יז) אין מולחין חלבים עם הבשר ולא מדיחין חלבים עם בשר וכו' וכתב הרב המגיד שנראה מדבריו שאם עבר ומלח לא נאסר הבשר י"ל דהתם מיירי בחלבים שאין חייבין עליהם כרת וכמו שכתב קודם לכן בסמוך (הט"ז) יראה לי שכל אלו החוטיין והקרומות וכו' ואף על פי שחזר וכתב (ה"כ) וכן אין מולחין הבשר עד שיסיר ממנו הקרומות איכא למימר דתרי גווני מליחת חלבים עם בשר איכא אחת אחר שהוסרו ובהיא מיירי ברישא ואחת קודם שיוסרו ובהכי מיירי בסיפא אי נמי דהתם במליחת החלבים שהיא כל דהו והכא במליח שאינו נאכל מחמת מלחו אי נמי דבפ"ז לא במולח החלבים בלולים עם הבשר מיירי אלא במולחם בפני

עצמם אלא שהם קרובים לבשר וחייש דילמא אתי למיגע ולא אדעתיה ומהאי טעמא בפט"ו כתב בשר נבלה מליח שנבלל עמו בשר שחוטה ובפ"ז כתב אין מולחין חלבים עם בשר ולא הזכיר לשון בלילה, וע"פ הדברים האלה לדעת הרמב"ם דגים ועופות שמלחן זה עם זה דגים כולם אסורים ואף על פי שלא כתב כן בפירוש בפ"ו (הט"ז) כשכתב דין זה ממ"ש בפט"ו גבי בשר שחוטה שנמלח עם בשר נבלה נלמוד לדין זה שדבר הנאסר ע"י מליחה נבלע האיסור בכל גופו ומיהו יש לדחות שלא אמר כן הרמב"ם אלא בנבלה ודג טמא ודכותיהו אבל בדם לא משום דדם מישרק שריק ואינו מפעפע ולפיכך אינו אוסר אלא כדי קליפה. ודעת הרא"ש בפרק גיד הנשה (סי' כד) כדעת הרשב"א והר"ן דאין להחמיר ברותח דמליחה וסגי בקליפה והחילוק שיש בין שמן לכחוש כתב רבינו בסימן ק"ה: כתוב בשבלי הלקט (ח"ב סי' לו ד"ה דג טמא) דג טמא ודג טהור שנמלחו יחד אפילו בכלי מנוקב אסור ופשוט הוא. ואהא דאמרינן טהור מליח וטמא תפל מותר כתב הרא"ש (סי' מב) וא"ת כיון שנמלח הטהור ומונח על הטמא או תחתיו או בצדו הרי נמלח גם הטמא ממלח שעל הטהור וי"ל שנמלח מכל צדדין רק [לא] במקום שהוא דבוק לטמא אי נמי אחר שנמלח הטהור נגע לטמא ובמה שהוא נוגע בטמא אינו נחשב כרותח להיות פולט דהבשר אינו יוצא מידי דמו עד שימלחנו יפה יפה ע"כ, ורבינו תופס תירוץ שני עיקר ולפיכך כתב כאן ונתן הטהור אחר שמלחו על הטמא מותר ולעיל גבי עופות ודגים כתב ג"כ אם לא מלחן יחד אלא לאחר שמלח הדג נתנו עם העוף מותר דלא תימא דבנמלח מכל צדדין רק [לא] במקום שהוא דבוק בטמא או בעוף הוא דשרי אלא אפילו מלחו בפני עצמו כסתם מליחה שהיא מכל צדדיו ואח"כ נתנו עם הטמא או עם העוף שרי דאע"ג שהטמא או העוף נמלחו בצד שהם דבוקים בו אינו נחשב כרותח להיות פולט וכן כתב הרשב"א בתורת הבית (קצר שם ב.) וז"ל אם היה הטהור מליח והטמא תפל מותר לפי שאין חוס המלח גדול שיפליט החתיכה שלא נמלחה אף על פי שהחתיכה המלוחה נוגעת בה אלא החתיכה המלוחה מבלעת את החתיכה התפלה מה שהיא פולטת ואינה מפליטה ציר של עצמה אלא מעט ואותו המועט אין בו כח להבלע בחתיכה המלוחה מפני שהחתיכה המלוחה פולטת וכל שהיא פולטת הרבה אינה בולעת אותו המועט עכ"ל וכן כתב הגהות אשרי (סי' מב) וז"ל אם הטרפה תפל והכשרה מלוחה מדיח המלוחה במים היטב במקום שהיו נוגעים ודיו בלא קליפה ובלא גרירה וכן נראה מדברי המרדכי (סי' תשיח) שכתב טהור מליח וטמא תפל מותר לפי שהמלח שעל הטהור אינו מפליט את הטמא אבל טמא מלוח וטהור תפל אסור משום פליטת הטמא דהוי כרותח ונבלע בטהור עכ"ל וזה שלא כדברי הר"ן (שם) שכתב דג טהור שמלחו עם דג טמא מותר לאו בנוגעים זה בזה עסקינן אלא שעומדים בסמוך בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה, וכתב עוד טמא מליח וטהור תפל אסור משום דטמא מליח פולט ציר וציר זה שהוא רותח מחמת מלח נבלע בטהור ואוסרו ואף על פי שהטהור אינו מליח כל כך מחמת בליעתו שלא יהא נאכל מחמת מלחו ולעיל אמרינן דלא אמרינן מליח הרי הוא כרותח אלא כשאינו נאכל מחמת מלחו היינו לומר שאין הבשר רותח אבל מכל מקום ציר זה הנופל עליו רותח הוא ונבלע בו ומיהו הבשר צונן חשיבין ליה דמשום הכי אמרינן טהור מליח וטמא תפל מותר שאע"פ שנבלעים [בתוכו] טיפות רותחות מן הטהור אעפ"כ אינו מתחמם כ"כ עד שיפלוט ובהא דאסר הר"ן בטמא מליח וטהור תפל אף על פי שאינם נוגעים זה בזה כל שעומדים בסמוך בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה כן כתב בספר התרומה (סי' סג):

ומ"ש רבינו בטהור מליח וטמא תפל דשרי ואפילו קליפה לא בעי. נראה דהדחה מיהא בעי כדן בשר וגבינה שנגעו זה בזה צוננים כמו שכתבתי בסימן צ"א (קמד. ד"ה ומ"ש ואם הבשר) וכמו שכתבתי בשם הגהות אשרי ומה שלא הזכיר רבינו כאן הדחה היינו משום דלא איצטריך ליה דסתם בשר חי אין אוכלין ולא מבשלין אותו בלא הדחה: כתוב בהגהות שערי דורא (סי' כא ס"ק ו) מעשה היה שנמצא חלב צונן על דגים מלוחים והתיר ר"י מפני שהוא טהור מלוח וטמא תפל ואני מסופק דכיון שהחלב לח ורך כל כך אי אפשר שלא בלע פורתא אבל רבי משולם כתב שגם החלב מותר עכ"ל: כתוב בתרומת הדשן (סי' קנט) בסעודת ברית מילה מלחו בשר הרבה בכלי מנוקב ומלחו ג"כ בכלי אחר עופות ואחר ששהו הכל כדי מליחה הניח העופות עם הבשר בענין שנגעו הכל זה בזה ונמצא אח"כ שאחד מהעופות היה טרפה ואין בכל

הבשר ששים אפילו כנגד עוף אחד והשיב דכה"ג לעת צורך לסעודת מצוה ובדאיכא הפסד מרובה המיקל לא הפסיד מפני שהתוסי' (ק"ב: ד"ה ודגים רפו) והרא"ש (סי' לז) כתבו בפרק כל הבשר לחד שינויא דלאחר זמן שיעור מליחה כבר פסק כחו של מלח ואינו חשוב עוד כרותח וכ"כ בסמ"ג (לאוין קלז מח ריש ע"א) אבל היכא דלא הוי לסעודת מצוה ואיכא הפסד מרובה אין להקל מפני שספר התרומה (שם) ושערי דורא (סי' כא וכב) ואור זרוע (ח"א סי' תסט) אוסרים וגם סמ"ג (שם ריש ע"ב) גופיה לא ס"ל דאותו טעם הגון ע"כ:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף ג

בשר שחוטתו שמלחו עם בשר טריפה, או שהטריפה מלוחה והכשירה תפלה והם נוגעים זה בזה, אסור כדי קליפה. שאע"פ שאינו בולע מדם הטריפה, בולעת מצירה. אבל אם הכשירה מלוחה והטריפה תפלה, מותרת בהדחה בלא קליפה בין נתן כשירה למעלה, בין נתנה למטה. ויש מי שאוסר בנוגעים זה בזה, וסובר שלא הותרו אלא בעומדים בסמוך, בכדי שפליטה של זה נוגעת בזה. הגה: וכשהטריפה מלוח וכשר תפל, אפילו בכהאי גוונא אסור. וע"ל סימן ק"ה מאלו דינים.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף ד

הא דאמרינן דאינו אוסר אלא כדי קליפה, היינו כששתיהן כחושות, אבל אם אחת מהן שמינה, אפילו אם חתיכת הטריפה כחושה וחתיכת הכשירה שמינה, מפעפע האיסור בכולה אם היתה הטריפה המלוחה למטה, משום דתתאה גבר. (ועיין לקמן סימן ק"ה כיצד נוהגין).

ד. יש אומרים שבשר שנמלח אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו דהיינו י"ב שעות, לפי שחוזר ובולע מלחלוהית דם שעליו ושעל המלח.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן ע סעיף ה

יש אומרים שבשר שנמלח אסור להשהותו במלחו לאחר פליטת כל צירו דהיינו י"ב שעות, לפי שחוזר ובולע מלחלוהית דם שעליו ושעל המלח. ויש מתירים להשהותו במלחו אפילו כמה ימים. ולכתחלה יש לחוש לדברי האוסרים, ובדיעבד מותר.

ה. צריך להדיח הבשר קודם מליחה

טור יורה דעה הלכות מליחה סימן סט

כיצד סדר מליחה מדיח הבשר תחילה ואם הדיחו הטבח אין צריך להדיחו עוד ואם מלח ולא הדיחו תחילה י"א שאין לו תקנה עוד אף אם ידיחנו וימלחנו פעם אחרת ויש מתירין ולזה הסכים א"א הרא"ש זכרונו לברכה ומולח בין במלח דק בין במלח גס והרמב"ם כתב שאין מולחין אלא במלח הגס שהמלח הדק הוא כקמח נבלע בבשר ואינו מפליט וא"א הרא"ש ז"ל כתב דלא מסתבר דיותר שהוא המלח דק הוא מתפזר על הבשר ופועל להוציא הדם כי הוא הנדבק בו אבל הגס הוא נושר מן החתיכה כשהופכה למולחה על צדה השני ובעיקר המליחה כתב הרשב"א שא"צ ליתן מלח על הבשר עד שיכסנו כולו אלא מולח יפה יפה עד שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח וא"צ למלוח החתיכה משתי צדדים אבל א"א הרא"ש ז"ל כתב צריך לפזר עליו מלח הרבה שלא ישאר בו מקום מבלי מלח ואווזו ותרנגולת צריך למולחם גם בפנים ושיעור שהייתו במלח כ' הרמב"ם כדי שיעור הילוך מיל וא"א הרא"ש ז"ל כתב כדי צלייה ואחר ששהה שיעור מליחה ידיחנו שני פעמים ראשונה להעביר המלח והדם ושנייה להעביר ליחלוהית המים שנשארו בו וישטוף הכלי שרוחצין בו בין רחיצה לרחיצה וקודם שיתננו בכלי של מים שמדיחו בו ינפץ מעליו כל המלח שעליו או ישטפנו במים כדי שלא ישאר עליו מהמלח לכן כתב הרשב"א שמוטב למלוח במלח גס כי הדק נדבק בבשר הרבה וצריך שפשוף גדול

ורש"י פירש שהדק א"צ ניפוץ כלל שהוא נבלע בבשר ואין נשאר ממנו על הבשר כלום ומיהו בין אם מלח במלח גס או דק ולא נפצו או לא נשטף במים תחלה אין לאסור כי המים שבכלי מבטלין כח המלח ולא חשוב כרותח לאסור הבשר :

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף א

צריך להדיח הבשר קודם מליחה. (ואם הדיחו הטבח אין צריך להדיחו בבית) (טור). ואם אחר שהדיח חתך כל נתח לשנים או לשלשה (או שהסיר טלפי הרגלים, לאחר ההדחה) (ארוך כלל י"ד וי"ז) צריך לחזור להדיחם הגה: ואם לא עשה כן, הוי כלא הודח כלל (שם). הדחת הבשר לכתחלה, יזהר לשרותו נגד חצי שעה ולהדיחו היטב במי השרייה, אבל אם לא שראו רק הדיחו היטב סגי ליה, ואחר כך ימתין מעט שיטפטפו המים קודם שימלחנו, שלא ימס המלח מן המים ולא יוציא הדם (הגהות ש"ד והגהות אשירי פכ"ה ובארוך כלל א'). ונהגו שלא להשתמש בדברים אחרים בכלי ששורין בו בשר. ואם נשתהה הבשר בשרייתו מעת לעת, הבשר וגם הכלי אסורין. ועיין לקמן סימן זה. אבל פחות מעת לעת אין להקפיד. ואף במקום שנאסר הכלי, מותר לחזור ולשרות בו (בארוך). דין בשר שמלא קרח, כיצד נוהגין עם שרייתו (עיין לעיל סימן ס"ח).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף ג

לא ימלח במלח דקה כקמח, ולא במלח גסה ביותר שנופלת מעל הבשר אילך ואילך. (ואם אין לו מלח אחר רק מלח דק כקמח, מותר למלוח בו) (ד"ע).

ו. יפזר עליו מלח שלא ישאר בו מקום מבלי מלח, וימלח כדי שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף ד

יפזר עליו מלח שלא ישאר בו מקום מבלי מלח, וימלח כדי שלא יהא ראוי לאכול עם אותו מלח, ואינו צריך להרבות עליו מלח יותר מזה. ומולחו משני צדדים. ועופות צריך למלחם גם מבפנים, ואם לא מלחם אלא מבפנים או מבחוץ, וכן חתיכה שלא נמלחה אלא מצד אחד, מותר. הגה: ויש אוסרים אפילו בדיעבד (מהרא"י בהגהות ש"ד וארוך כלל ו'), והכי נהוג, אם לא לצורך. ודוקא אם כבר נתבשל כך; אבל אם לא נתבשל עדיין, לא יבשלנו כך, אלא אם הוא תוך י"ב שעות שנמלח יחזור וימלח צד השני שלא נמלח עדיין ויבשלנו אחר כך, ואם הוא אחר י"ב שעות, אזי יצלנו דנורא משאב שאיב ואין הצד שנמלח כבר בולע מצד שלא נמלח (שם).

ז. שיעור שהייה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף ו

שיעור שהייה במלח אינו פחות מכדי הילוך מיל, שהוא כדי שלישית שעה בקירוב. הגה: ועל זה יש לסמוך בדיעבד, או אפילו לכתחלה לכבוד אורחים או לצורך שבת, אבל בלאו הכי המנהג להשהות במליחה שיעור שעה, ואין לשנות (מהרא"י בת"ה סימן קס"ז ובהגהת ש"ד ואו"ה כלל א').

ח. ינפץ מעליו המלח שעליו, ואחר כך יתן הבשר בכלי וידיחנו פעמים, וישטוף הכלי בין רחיצה לרחיצה

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף ז

קודם שיתן הבשר בכלי שמדיחו בו ינפץ מעליו המלח שעליו, או ישטפנו במים, ואחר כך יתן הבשר בכלי שמדיחין בו, וידיחנו פעמים, וישטוף הכלי בין רחיצה לרחיצה. הגה: וי"א שצריכין להדיח ג' פעמים (חדושי אגודה בשם א"ז

ומהרא"י ואו"ה כ"א דט"ו והג"א), והכי נוהגין לכתחילה, על כן ישטפנו או ינפץ המלח מעליו וידיחנו ב' פעמים דזה
הוי כהדחה ג' פעמים או ישים המים תוך הכלי ואחר כך יניח בו הבשר וידיחנו ג' פעמים, והכי נהוג. ולכתחילה יתן מים
הרבה בהדחה ראשונה, כדי שיבטל כח המלח שבציר (ד"ע). מותר להדיח הבשר במי פירות ואין צריך מים (הר"ן פ'
השוחט ותוספי שם).